

POSTANOWIENIE

Dnia 5 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z powództwa A. D.

przeciwko I. Spółce Akcyjnej w W.

o ustalenie, wynagrodzenie, odprawę i odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 5 kwietnia 2017 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 9 listopada 2015 r., sygn. akt VII Pa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od skarżącej na rzecz powoda kwotę 120 (sto
dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego
w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w W. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 27 maja 2015 r., wydanym w sprawie z powództwa A. D. przeciwko I. Spółce Akcyjnej w W., ustalił, że umowa o pracę z dnia 31 lipca 2008 r. została zawarta z obejściem art. 25 k.p. i z naruszeniem zasad współżycia społecznego oraz społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa, przeto stanowi umowę o pracę na czas nieokreślony (pkt 1), zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwoty: pkt 2a) 30.900 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę oraz pkt 2b) 20.600 zł tytułem odprawy na podstawie ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn

niedotyczących pracowników, umorzył postępowanie co do kwoty 20.600 zł wynagrodzenia (pkt 3) oraz orzekł o kosztach procesu (pkt 4).

Apelację złożyła strona pozwana, zaskarżając wyrok w zakresie pkt 1, 2 i 4. Sąd Okręgowy w W. VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uznał apelację strony pozwanej za częściowo uzasadnioną i wyrokiem z dnia 9 listopada 2015 r. uchylił wyrok Sądu pierwszej instancji w punkcie 2b) oraz w punkcie 4, i sprawę w tej części przekazał do ponownego rozpoznania temu Sądowi oraz oddalił apelację w pozostałym zakresie.

W sprawie tej ustalono, że powód A. D. pozostawał w stosunku pracy z I. Spółką Akcyjną w W. od 2 maja 2008 r. do 30 kwietnia 2013 r. Powód pracował na stanowisku kierownika działu zaopatrzenia i logistyki w pełnym wymiarze czasu pracy, ze średnim miesięcznym wynagrodzeniem 10.300 zł. Pierwszą umowę o pracę strony zawarły na trzymiesięczny okres próbny, bezpośrednio po której zawarto umowę o pracę na czas określony 10 lat, tj. od 1 sierpnia 2008 r. do 2 sierpnia 2018 r. W umowie została zastrzeżona możliwość rozwiązania stosunku pracy przez każdą ze stron z miesięcznym okresem wypowiedzenia. Do obowiązków powoda należało prowadzenie, kierowanie i bezpośredni nadzór nad sprawami działu logistyki i zakupów oraz magazynu głównego. Na wskazane obowiązki składała się całość spraw związanych z logistyką pozwanej, tj. import, dystrybucja, magazynowanie, obsługa floty samochodowej. Dodatkowo powód przez okres około 2 lat zajmował się pozyskiwaniem nieruchomości w K., która miała być przeznaczona pod budowę magazynów spółki. Inwestycja w K. zakończyła się w sierpniu 2013 r. Dział, w którym pracował powód, był niezbędny dla prawidłowego funkcjonowania pozwanej. W trakcie niezdolności powoda do pracy jego stanowisko pracy zostało przydzielone E. G.

W dniu 22 marca 2013 r. pozwana wypowiedziała powodowi umowę o pracę z zachowaniem miesięcznego okresu wypowiedzenia, nie wskazując w piśmie przyczyny wypowiedzenia. W trakcie spotkania w tej sprawie pozwana oznajmiła powodowi, że w spółce zostały dokonane zmiany organizacyjne, których pozwana nie chce już cofać. Prezes zarządu ocenił pracę powoda, uznając go za cennego pracownika. Tego samego dnia powód otrzymał od pozwanej propozycję pracy w Anglii ale z niskim wynagrodzeniem, a prezes zarządu zaproponował mu

wystawienie referencji w przypadku zaistnienia takiej potrzeby. Na przełomie lat 2012/2013 pozwana odnotowała 10% spadek sprzedaży, zatrudnienie w tym okresie spadło o 10 osób, do około 40 zatrudnionych.

Sąd drugiej instancji uznał, że zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia o prawie powoda do odprawy pieniężnej miało ustalenie przyczyn, które stanowiły podstawę rozwiązania z pracownikiem umowy o pracę, a następnie ocena, czy były to wyłącznie przyczyny niedotyczące pracownika, czy także takie, które leżały po stronie pracownika. Sąd Rejonowy nie poczynił w tym zakresie dostatecznych ustaleń faktycznych, bowiem nie dokonał ustaleń i oceny, czy powodem rozwiązania przez pracodawcę stosunku pracy z powodem były wyłącznie przyczyny niedotyczące pracownika. Powyższe skutkowało wadliwą oceną prawną oraz nierozpoznanie istoty sprawy w części zasądzonej odprawy i tę sprawę przekazał do ponownego rozpoznania.

W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku. Uznał wprawdzie, że Sąd pierwszej instancji nieprawidłowo powołał art. 8 k.p., co nie oznacza, iż błędnie rozstrzygnął on o żądaniu powoda, a jedynie posłużył się nieodpowiednimi argumentami, co nie zawsze jest jednoznaczne z wadliwością orzekania. W ocenie Sądu Okręgowego, nieprawidłowość zawarcia przez strony umowy terminowej powinna być dokonane przy uwzględnieniu art. 58 k.c. w związku z art. 300 k.p., ponieważ pozwana już w dacie zawierania terminowej umowy o pracę działała z zamiarem stworzenia dla siebie korzystnej sytuacji z pokrzywdzeniem pracownika (powoda). Tym samym zawarcie umowy terminowej na okres 10 lat należało uznać za obejście prawa sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Powodowało to nieważność tej części umowy o pracę zawartej z powodem, która dotyczyła czasu jej trwania. Skutek ten wymagał zastąpienia nieważnych postanowień umowy odpowiednimi przepisami ustawy o umowie na czas nieokreślony, a w konsekwencji prawidłowym rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego, który ustalił, że sporna umowa o pracę zawarta w dniu 31 lipca 2008 r. była umową zawartą na czas nieokreślony. W konsekwencji pozwana naruszyła obowiązek wynikający z art. 30 § 4 k.p., bo nie podała powodowi na piśmie przyczyn wypowiedzenia umowy o pracę.

W skardze kasacyjnej pozwana zarzuciła naruszenie: 1/ art. 385 oraz art. 386 § 1 i 4 k.p.c. przez oddalenie apelacji w zaskarżonym zakresie „całego punktu 2”, mimo iż apelacja ta została uznana za zasadną w zakresie, w jakim wskazała na naruszenie art. 8 k.p. W konsekwencji doszło do naruszenia art. 321 § 1 k.p.c., gdyż oddalając apelację Sąd drugiej instancji orzekł ponad żądanie powoda, 2/ art. 58 k.c. w związku z art. 300 k.p. przez jego zastosowanie, pomimo że art. 58 k.c. nie był podstawą prawną powództwa, co stanowiło naruszenie art. 321 § 1 k.p.c. przez orzeczenie ponad żądanie powoda w zakresie uznania, że umowa o pracę z dnia 31 lipca 2008 r. była zawarta z obejściem art. 25 k.p., z naruszeniem zasad współżycia społecznego oraz społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne: „czy w przypadku, gdy na skutek apelacji Sąd drugiej instancji dostrzeże istotną wadliwość wyroku Sądu pierwszej instancji dotyczącą błędnego rozstrzygnięcia o żądaniu powoda, ale nie zmieni wyroku sądu pierwszej instancji, to winien oddalić apelację czy też przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji?”. Ponadto niezbędna jest wykładnia wywołujących wątpliwości art. 385, 386 § 1 i 4 oraz art. 321 § 1 k.p.c.

W konsekwencji powyższego skarżąca wniosła o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji w tej części, z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, w tym kosztach postępowania kasacyjnego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie, oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów postępowania kasacyjnego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie nadawała się do przyjęcia jej do rozpoznania już dlatego, że Sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału dowodowego zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym

(art. 382 k.p.c.), przeto autonomicznie i suwerennie orzeka na podstawie art. 385 bądź art. 386 k.p.c. Nie budzi istotnych wątpliwości prawnych ani jurysdykcyjnych, że sąd drugiej instancji zawsze oddala (powinien oddalić) apelację, jeżeli jest ona bezzasadna (art. 385 k.p.c.) w stopniu nieuzasadniającym lub niewymagającym wydania jednego z orzeczeń, o których mowa w art. 386 k.p.c. Równocześnie, w razie oddalenia bezzasadnej apelacji sąd drugiej instancji może skorygować potencjalnie błędne uzasadnienie wyroku sądu pierwszej instancji, jeżeli tego typu wadliwość nie miała wpływu na prawidłowość zaskarżonego wyroku oraz nie wymagała wydania jednego z orzeczeń, o których stanowi art. 386 k.p.c. Apelacja jest bezzasadna wtedy, gdy nie ma podstaw prawnych do uchylenia zaskarżonego wyroku na zarzuty apelującego, tj. gdy nie było uzasadnienia do orzekania na podstawie art. 386 k.p.c. Oddalenie bezzasadnej apelacji w żadnym razie nie było orzekaniem ponad żądanie, skoro polegało na nieuwzględnieniu podstaw i zarzutów apelacji sformułowanych wobec zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji, który orzekł co do istoty sprawy w granicach żądań powoda.

Wprawdzie w przedmiotowej sprawie Sąd drugiej instancji rozważał, że zawarcie długoterminowej umowy terminowej na 10 lat nie stanowi nadużycia prawa z art. 8 k.p., przychylając się do oceny, że w części długości okresu zawartego kontraktu terminowego doszło do nieważnego określenia rodzaju zawartej umowy z powodu obejścia przepisów o ochronie trwałości bezterminowego stosunku pracy. Pojawiające się niekiedy kontrowersje w zakresie podstaw dokonania kontestowanych ocen na gruncie art. 58 w związku z art. 300 k.p. bądź na podstawie art. 8 k.p. Sąd Okręgowy ostatecznie skwitował „sumą przeprowadzonych rozważań”, że doszło co do zasady do nieważności terminowej umowy o pracę w zakresie „czasu jej trwania” z powodu obejścia prawa i naruszenia zasad współżycia społecznego w rozumieniu art. 58 § 1 i 3 k.c. w związku z art. 300 k.p., a także naruszenia art. 11 w związku z art. 25 § 1 i art. 30 § 4 k.p., ale równocześnie sygnalizował „transparentny” charakter prawny art. 8 k.p.

Mając ponadto na uwadze, że skarżący nie zarzucił naruszenia konkretnego przepisu prawa, na którego podstawie Sądy obu instancji uznały zasadność zasądzenia odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie spornego stosunku pracy, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania oczywiście

bezpodstawnej i bezzasadnej skargi kasacyjnej w zgodzie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.,
orzekając o należnych powodowi kosztach zastępstwa procesowego w
postępowaniu kasacyjnym na podstawie art. 98 k.p.c.

r.g.